

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕХНОЛОГІЇ РАНЬОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Освітня програма: «Дошкільна освіта»

за другим (магістерським) рівнем

Спеціальність: 012 «Дошкільна освіта»

Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Технології раннього інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Викладач (-і)	Доктор педагогічних наук, професор Лисенко Неллі Василівна
Контактний телефон викладача	(0342) 50-91-38
E-mail викладача	nelly.lysenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні заняття, самостійна робота
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Зміст освітнього компонента спрямований на формування у магістрів узагальнених теоретичних знань про актуальність, специфіку, сучасні освітні технології та методичний супровід процесу, який забезпечує ранній інтелектуальний розвиток дітей. Актуальність такого розвитку обумовлена запитами практики – діти не лише прагнуть знань, необхідно спрямовувати їхнє пізнання у русло відкриттів, самостійної діяльності та самореалізації своїх нахилів задля розвитку здібностей. Новітні педагогічні технології, передусім, технології евристичного навчання(навчання шляхом відкриття нового) зумовлюють індивідуальне проникнення дитини в сутність пізнаваного – природніх і соціокультурних процесів.</p> <p>Специфіка таких технологій – особистісна орієнтація пізнавальної діяльності: цілісність та інтегрування не лише об'єктів(процесів), а й способів аналітико-синтетичної діяльності шляхом активізації аналізу, порівняння, узагальнення висновків; забезпечення природничо-наукових і гуманітарних, емоційно-образних способів пізнання під час дослідження ідентичних об'єктів, явищ і процесів; формування просторового стилю мислення і реагування на час, його символіку, об'єкти матеріального світу, Космос.</p> <p>Сучасні освітні технології активізують розвиток усіх сфер особистості, формування багатогранності її картини Світу. Їхні спільні ознаки полягають у тому, щоб, по-перше, змодельовати такий зміст і структуру занять, які забезпечать оволодіння кожною дитиною навичками творчого опанування дійсністю; по-друге, забезпечити умови для практичного втілення теоретичних знань; по-третє, використовувати такі форми і методи творчих занять з дітьми, які посилюють зацікавлення і стимулюють інтерес до навколишнього, вдумливе його сприйняття і перенесення опанованих знань, умінь і навичок у різні види діяльності.</p> <p>Сутність методичного супроводу реалізації технологій раннього інтелектуального розвитку полягає в тому, щоб активно сприяти діяльності вихователів за трьома визначальними напрямками. Це: особистісно-орієнтований, творчо-продуктивний і культурно-історичний(соціальний), які чітко увиразнені в усіх технологіях.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
Опанування майбутніми магістрами технологіями раннього інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку.	
4. Компетентності	
<p><i>Загальні компетентності</i></p> <p>КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>КЗ-5. Здатність працювати в команді.</p> <p>КЗ-7. Здатність виявляти, ставити й вирішувати проблеми.</p> <p>КЗ-8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p><i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i></p>	

- КС-1. Здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.
- КС-2. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності закладу дошкільної освіти.
- КС-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.
- КС-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти.
- КС-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.
- КС-8. Здатність здійснювати нормативно-правове регулювання діяльності закладу дошкільної освіти, керуючись законодавчими документами та основами професійної етики.
- КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.
- КС-10. Здатність розробляти і реалізовувати дослідницькі та інноваційні проекти у сфері дошкільної освіти.
- КС-11. Здатність організувати науково-експериментальну та методичну діяльність в системі дошкільної освіти.

5. Результати навчання

- 1.3. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності
- 1.4. Організувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії
- 1.5. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини
- 1.6. Знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти
- 1.7. Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого -педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики
- 5.1 Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів
- 5.10. Володіти вміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно -орієнтованого підходу, суб'єкт - суб'єктної взаємодії
- 5.12. Уміти планувати та координувати фінансово -господарську діяльність закладів дошкільної освіти
- 5.13. Визначати проблему та понятійний апарат дослідження в сфері дошкільної освіти, збирати та аналізувати необхідну інформацію з різних джерел

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу- 90 годин

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 годин
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 годин
самостійна робота	60 годин

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	012 «Дошкільна освіта»	другий	вибірковий

Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Педагогічні технології в сучасній освіті дітей дошкільного віку.</p> <p>1. Науково-методичне обґрунтування сутності терміносистеми проблеми «педагогічні технології».</p> <p>2. Роль і місце культурно-освітніх досягнень педагогів минувшини в становленні сучасних педагогічних технологій.</p> <p>3. Освіта дітей і молоді в античній системі Сократа і Архімеда – теоретичні основи сучасних технологій.</p> <p>4. Становлення і розвиток педагогічних технологій раннього інтелектуального розвитку дітей в II пол. XX - в перші десятиріччя XXI сторіччя.</p>	<p>Лекція (4 год.), практичне заняття (4 год.)</p>	<p>[1, 2, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14]</p>	<p>1. Охарактеризувати основні поняття терміносистеми проблеми педагогічних технологій як наукові проблеми.</p> <p>2. Описати методичний аспект педагогічних технологій, як змодельованих систем, форм і методів діяльності дітей дошкільного віку.</p> <p>3. Обґрунтувати право кожного педагога самостійно добирати педагогічні технології на основі наявних засобів для їхньої реалізації.</p> <p>4. Навести аргументи на користь освітнього процесу в ЗДО як технологічного, а не лише навчально-виховного.</p> <p>5. Написати твір-есе на тему «Я знаю те, що я нічого не знаю! – евристична формула Сократа».</p> <p>6. Дати аргументоване пояснення сутності евристивного типу навчання.</p> <p>7. Коли зародилися ідеї щодо проблемності в освіті дітей дошкільного віку? Чи є тотожними типи проблемного та евристичного навчання? У чому полягають їхні принципові відмінності? (14 год.)</p>	<p>5 балів</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>

<p>Тема 2. Психологічні основи технологій раннього інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку.</p> <p>1. Теорії продуктивного і творчого мислення як основа технології раннього інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку: М. Махмутов, І. Аксьонова, В. Давидов, Л. Занкова, О. Кононко, В. Моляко.</p> <p>2. Педагогічна концептуалізація технологій раннього інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку: Г. Щедровицький, В. Лекторський, ? Кульчицька.</p> <p>3. Основні принципи реалізації технологій раннього інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку.</p> <p>4. Поняття індивідуальної освітньої траєкторії в сучасній педагогіці українського дошкільця. Її структура.</p>	<p>Лекція (4 год.), практичне заняття (4 год.)</p>	<p>[1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 16]</p>	<p>1. Охарактеризуйте ознаки творчого мислення дітей дошкільного віку.</p> <p>2. Опишіть тим продуктивного навчання. Чому його слід розглядати засадничим для інтелектуального розвитку дітей?</p> <p>3. Розгляньте твердження М. Махмутова про репродуктивну діяльність. Аргументуйте, чому вона є (і чи є!) підготовчим етапом для формування евристичної та дослідницької діяльності дітей в ЗДО?</p> <p>4. Проаналізуйте погляди І. Аксьонова на обсяг об'єктів в природі для дослідницької діяльності дітей в ЗДО. Чи співпадає їхній перелік зі змістом чинних програм?</p> <p>5. Розвивальне навчання – це ... опишіть на основі праць В. Давидова і Л. Занкова.</p> <p>6. У чому полягає внесок Г. Щедровицького щодо розвитку проективної методики? Як можна використовувати його «педагогічну інженерію» в ранньому інтелектуальному розвитку дітей?</p> <p>7. Охарактеризуйте сутність поняття «педагогічна концептуалізація». Опишіть внесок українських психологів</p>	<p>5 балів</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
---	--	---	---	----------------	---

			<p>в технології раннього інтелектуального розвитку дітей: О. Кононко, О. Кульчицька, В. Моляко та ін.</p> <p>8. Змодельуйте індивідуальну освітню траєкторію щодо періоду дошкільного дитинства.</p>		
--	--	--	--	--	--

<p>Тема 3. Актуальні технології раннього інтелектуального розвитку дітей в дошкільній освіті України XXI сторіччя.</p> <p>1. Технології формування сенсомоторних функцій дитячого організму в дошкільні роки.</p> <p>2. Технології формування культурної соціогенези (соціалізації).</p> <p>3. Технології стимулювання творчих(евристичних) способів пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку.</p> <p>4. Технології активізації логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку.</p>	<p>Лекція (4 год.), практичне заняття (8 год.)</p>	<p>[1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 15]</p>	<p>1. Обґрунтуйте актуальність антропометричної діагностики рівня сформованості організму дитини для розвитку сенсомоторних функцій. Опишіть ефективні тести(методики), які доцільно використані в ЗДО, до прикладу – Татлапоський тест.</p> <p>2. Як Ви розумієте сутність поняття «культурна соціогенеза»? Що спільного між його змістом і відмінного зі змістом поняття «соціалізація»?</p> <p>3. Як Ви розумієте сутність поняття «соціокультурна психологія дитинства»? Які з Вашої т. з. галузі знань об'єднує така газузь?</p> <p>4. Проаналізуйте чинники впливу на культурний розвиток особи за працями І. Кона.</p> <p>5. Опишіть чотири «образи» дитини згідно А. Стоуна(традиційний, християнський, соціально-педагогічно детермінований, природодетермінований, утопічно-гуманістичний). У чому полягає принципова відмінність у змісті освіти та розвитку дітей, віднесених до кожного «образу»? Чому?</p> <p>6. Що для вас означає поняття</p>	<p>5 балів</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
---	--	--	---	----------------	---

			<p>«соціокультурна ситуація розвитку»? Кому з відомих психологів належить обґрунтування її ознак: потенційність, інтенціональність, онтологічність, неструктурованість. Запишіть визначення таких термінів для зручності у послуговуванні.</p> <p>7. Інноваційні технології раннього розвитку творчих видів діяльності дітей дошкільного віку. Моніторинг якості одержаних результатів.</p> <p>8. Параметри оцінки якості інноваційних технологій розвитку логіко-математичних здібностей дітей дошкільного віку.</p> <p>9. Особливості використання інноваційних технологій раннього інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку в ЗДО різного типу.</p> <p>10. Напишіть твір-есе на тему «Сучасні діти з ООП: за і проти використання технологій задля їх раннього інтелектуального розвитку» (30 год.)</p>		
--	--	--	--	--	--

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Семестр III</p> <p>Вид контролю – залік</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів (практичні заняття – 5х9=45 балів, контроль самостійної роботи – 5 балів, екзамен – 50 балів).</p> <p>Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах</p>
-----------------------------------	--

	Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту).
Вимоги до письмової роботи	Самостійне виконання, власний аналіз та міркування
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 45 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50% завдань

8. Політика курсу

Дотримання політики доброчесності. Лекційні заняття не відпрацьовуються, знання лекційного матеріалу є обов'язковим.

Пропущені практичні заняття студент відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані роботу. Для цього використовуються:

- усне опитування;
- перевірка практичних завдань;
- розробка і оприлюднення відео презентацій;
- перевірка передбаченої програмою курсу самостійної роботи.

Допуском до іспиту є відвідування не менше 50 % занять, результати тестування на платформі дистанційного навчання, виконання самостійної роботи. Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (25 балів) він може бути рекомендований на повторне вивчення даної дисципліни.

Викладання курсу базується на активній взаємодії між учасниками освітнього процесу.

9. Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. 2021 р. (https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf)
2. Балаєва К.С. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності : монографія. Чернівці : «Місто», 2018. 304 с
3. Бей І. Проектне навчання у школі: міждисциплінарний підхід. – Івано-Франківськ, 2020.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. — К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. — 1728 с.
5. Вибрані педагогічні твори. Т. 1 : Велика дидактика / Я. А. Коменський ; ред. та прим. А. А. Красновського. – К., 1940. – 248 с.
6. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років. К.п. Огнев'юк В.О., н.р. Беленька Г.В., авт. кол. Богініч О.Л., Коваленко О.В., Машовець М.А. та ін.
7. Загуменнов Ю. Особистісно-орієнтовані технології в освіті, 2005.
8. Закон України «Про дошкільну освіту». К.: - 2001.
9. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку “Соняшник” / Л. В. Калуська. — Тернопіль: Мандрівець, 2014. — 144 с.
10. Концептуальні заходи демократизації та розформування освіти в Україні: Педагогічні концепції. – К.: Школяр, 1997.
11. Культурний соціогенез і світ дитинства (на рос. мові). М. Академпроект, 2004.
12. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля.» / О.І., Білан; за заг. ред О.В. Низьковської. – 256 с.
13. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку “Впевнений старт” / О. О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна, Т. В. Дяченко, Т. С. Ільченко, Г. Є. Іванова, Г. М. Лисенко, Т. В. Панасюк, Г. В. Петрова, Т. О. Піроженко, Н. М. Романко, Н. А. Случинська, Н. І. Трикоз. — Тернопіль: Мандрівець, 2013. — 104 с.
14. Савенков О. Обдаровані діти в дитячому саду і в школі. – М.: Академія, 2000.
15. Хайруддінов М. Теорія та практика відкритого навчання. – К.: Слово, 2019.
16. Хуторський А. Розвиток обдарованості школярів (на рос. мові) – М.: Владос, 2000.

Викладач:

докт.пед. наук, проф. Лисенко Н.В.